

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati
Master of Performing Arts in Dance (Kathak) (NEP-23) Syllabus
MPA – I (First Year), Semester – I & II
Programme: MPA – Dance (Kathak)
Part – A

Faculty: Interdisciplinary Studies

❖ **POs : (Programmes Objective)**

1. To impart scientific education on the subject of drama and theatre at the University level to the grassroots artists through Natyashastra.
2. Introducing students to Indian Art and Culture. Educating students in terms of writing & presentation of folk arts with emphasis on research. Motivate students to pursue higher education up to NET, Ph.D.
3. Introducing students to world and Indian theatre and Plays teaching various arts form and making them artful.
4. To develop various skills of artists through special skill based courses in terms of employment. On this basis students can achieve the techniques of Acting, Directing, Lighting, Setting, Costumes Designing, Makeup, Background Music, Drama, Film, Television and Production Techniques etc.
5. To create a generation of artists for various media in business oriented fields like Drama, Television and Film by developing playwrights, directors, actors, technicians through the subject of MPA Drama & Theatre.
6. To create excellent performing arts teachers with view to imparting Indian art, culture and Tradition to future generations of schools and colleges students and to make them an ideal teacher to work in the service of education.
7. If the undergraduate and postgraduate students of any branches are interested in dance, drama & art then the purpose of this study is to give one or two credits of 15 to 30 hours training to the student as per CBCS.
8. To enrich the experience of the students through various art festivals in India as well as various performances, seminars, workshop, study tours, industrial visits and student participation in the festivals under the MPA – Drama and theatre Department.

❖ **PSOs :**

The programmes aim to offer drama education along with inculcation of various theatre, drama and film skill. Main objectives of the course/programmes are as stated below;

1. To make the students aware of the drama as body language, voice culture, acting & theatre skill as an art.
2. To create good spectators of India.
3. To make them self-employable.
4. To make them understand basic terminology of drama & theatre.
5. To make them aware of the contribution of the well-known theatre artist & play writers
6. To make them understand various Drama & theatre forms like classical Indian drama, modern theatre, folk theatre, western theatre etc.
7. To make them a good actor, theatre performer, plays writer, director & Technician among the society.

➤ **Employability Potential of the Programme:**

❖ **PROGRAMME INFORMATION:**

The proposed course shall be conducted and supervised by the departments of Performing Arts, Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati. The two years (four semesters) MPA programme (MPA – Drama & Theatre) is designed on the basis of UGC guidelines regarding Choice Based Credit System. Along with flexibility, the course offers the strong foundation and in-depth knowledge of the discipline. The students will be able to earn his living after completing the course; also they will be able to choose their career as drama performer, drama actor, drama director, professional lightmen, makeup artist, costume designer, professional anchor, sound operator, sound editor, dubbing artist, advertiser, drama writer, screen play writer, set designer and he can also perform in short film, documentary film, TV serial, movie and many other career options related to this course. The learning outcome based curriculum has its suitability in the present day needs of the students towards higher education and employment.

Our Mission is to inspire to new generation of Drama, Theatre, Film & creative screen professionals, educating in the new world of storytelling across multiple devices. By putting industry at the heart of everything we do. Our goal is to build the greatest institute of its type in India.

Our aim is to support student learning and personal development actively, respecting the right and dignity of others, within an atmosphere that encourages creativity, intellectual rigor and freedom of expression. We want our students to demonstrate an open mindedness that fuels innovation, and a passion that drives them to excellence in everything they do.

The programmes aim to offer drama and theatre education along with inculcation of various Drama, Theatre, TV, and film skill. Main objective of the course pre programmes are stated below;

Performing Arts- Drama & Theatre degrees combine creative talent with practical aspects of self-promotion and arts management. This mix of disciplines is good preparation for entering the world of performance.

➤ **What is Performing Arts?**

- 1) Confidence
- 2) The ability to network and market yourself
- 3) Resilience, self-discipline and stamina
- 4) An analytical mind and the ability to self-reflect

- 5) Flexibility and creativity
- 6) Teamwork
- 7) Organization and time management

➤ **What is performing arts?**

Performing arts is a collective term for arts performed in front of an audience. They primarily focus on dance, drama, music and theatre. This means there's often overlap with the film and media industries.

Design and production roles also fall under this umbrella, with many institutions and performing arts schools providing courses in production lighting, stage and prop design, costume construction and stage management. With the right experience and qualifications, moving into teaching and tutoring is an option.

➤ **Jobs in the performing arts field include:**

- 1) Actor/Actress 2) Theatre director 3) Theatre manager 4) Broadcast presenter
- 5) Choreographer 6) dancer 7) Background musician 8) Light Technician 9) Set Designer
- 10) Makeup men 11) Theatre Technician

Talent can only take you so far when attempting to make your name in this industry. As well as having the physical skills in drama or dance, or other technical performance skills, you'll also need the following attributes.

➤ **Confidence**

By performing Acting, dancing, playing or folk singing can be an incredibly nerve-racking experience. Stepping on to a stage and performing in front of the audience requires a huge amount of confidence and self-esteem, as you're displaying your talent and inviting judgment.

In these situations, it's natural to feel a certain degree of nervousness, but as a professional performer you need to harness and use these nerves to better your performance.

Those who aspire to work in the wider industry, perhaps in a technical or management role, will face tough competition. A confident, can-do attitude will help you stand out in job interviews and may help in securing work experience.

If your self-confidence needs a bit of a boost, there are plenty of acts you can do. Join university clubs or societies or local groups such as choirs, orchestras, dance or amateur dramatics groups. You could also consider entering local or regional competitions or talent contests to build your confidence. Part-time work in a customer-facing role can really help your communication skills and self-esteem.

➤ **The ability to network and market yourself**

Lots of people working in the performing arts are self-employed, and actors, dancers, singers and musicians all need to audition to secure their work, so it's vital that you're able to sell and market your abilities to potential employers.

To get your name recognized and to help secure future work, you'll need to employ your networking skills to make as many industry connections as possible. Join professional associations and attend industry events, sign up for classes, workshops and short courses to meet like-minded people and follow relevant casting directors, dance companies, choreographers, musical directors and repertory and commercial theatres on social media. Many of the best jobs are attained through connections and knowing the right person at the right time can pay dividends.

➤ **Resilience, self-discipline and stamina**

Due to the competitive and highly-skilled nature of the industry, it's likely that those working within performing arts - even those in technical or managerial roles - will experience rejection at some point in their career. Similarly, they'll also receive criticism in some form, at some stage too.

To cope with these challenges, resilience and tenacity are essential. You need to be able to use these experiences to hone and develop your craft and bounce back better than before.

This is where self-discipline and stamina come in useful. Performers are required to work long hours during rehearsals and in the run up to a show and are expected to give 100% to every performance. Much of your time will be spent practicing and improving, and the work can take its toll both mentally and physically - especially on performers who work additional jobs to pay the bills.

➤ **An analytical mind and the ability to self-reflect**

Perhaps not the most obvious skill, but those working in the industry need an analytical mind. If you're involved in drama, you'll need to be able to scrutinize and interpret a role and script, while dancers need to be able to break down and analyze choreography, and musicians need to be able to dissect and interpret a piece of music. You also need to be able to apply these skills to your own work when critically analyzing your performances.

Students can develop these skills by reviewing university or professional productions, concerts and recitals for academic publications, local media or industry magazines.

➤ **Flexibility**

Performers need to adopt and apply their skills and talent to a variety of roles, genres, techniques and styles. For example, actors may be cast as a hero in one role and a villain in the next, while dancers may be required to perform classical ballet for one job and street dance the week after.

Flexibility is essentially about being able to multitask, and working part time during your studies will give you lots of practice as you work to juggle university, work and personal commitments.

Indeed, the majority of those working in performing arts also have portfolio careers, often subsidising their salary by taking a second or third job, typically in teaching, arts administration or other technical roles, so adaptability and flexibility comes in useful when maintaining multiple jobs and switching between roles.

➤ **If you're still at university, read our tips on putting together a creative portfolio and how to get media work experience by making a show reel of your best work. Teamwork**

The performing arts are collaborative efforts between many different people coming together to create a successful show, play, broadcast, concert or recital so the ability to work well with others is vital. See our tips for successful group work at university.

➤ **Organization and time management**

Successful performers are often required to work on more than one project at once and work schedules can become hectic. Strong organization and time management skills are must. Your day-to-day role may involve attending multiple auditions, keeping track of rehearsal timetables, travel arrangements, promotional engagements and performance times. You may also need to juggle a second or third job.

➤ **Job options**

Jobs directly related to your MPA –Drama & Theatre degree include:

1) Play Writer 2) Theatre director 3) Actor 4) Community arts worker 5) Choreographer
6) Dancer 7) Drama therapist 8) Music Editor 9) Music therapist 10) Makeup men 11) Theatre – Technician 12) Light men

➤ **Jobs where your degree would be useful include:**

- Arts administrator
- Broadcast presenter
- Film director
- School education teacher
- Higher education lecturer
- Secondary school teacher
- Special effects technician
- Talent agent
- Theatre stage manager

Remember that many employers accept applications from graduates with any degree subject, so don't restrict your thinking to the jobs listed here.

➤ **Work experience**

Performing artists generally supplement their training, generate opportunities and enhance their creative knowledge through work experience and by participating in voluntary projects. Other options include getting involved with unfunded charitable organizations' projects, or supporting industry professionals in developing their creative process.

Consider organizing acting or dance workshops and creative laboratories to expand your art form and apply for funding for self-created art projects. Many dancers and actors start their own companies with a particular art form that they want to explore as the focus.

These unpaid projects or workshops are valuable ways to grow as an artist while creating opportunities for the exchange of ideas and these open forums /performances are often attended by industry professionals.

Search for placements and find out more about work experience and internships.

➤ **Typical employers**

The most common employers of performing arts graduates include:

- local government
- arts organizations
- education institutions
- the National Health Service (NHS)
- leisure companies
- voluntary organizations

Short-term or freelance contracts, moving between different fields, generating opportunities through networking, attending auditions, collaborating with other artists and putting on your own shows are all part of a performer's lifestyle.

Performing arts is about how you present yourself. It's important to network at every opportunity and keep your finger on the pulse of the industry. There may be an opportunity for employment in the most unusual places, and by keeping open-minded you will be able to make the most of your individual talents.

➤ **Skills for you.**

The skills you gain while studying a Master of Performing Arts degree are valued by all types of employers, for example:

- confidence
- self-presentation
- teamwork and collaboration
- time management and organizational skills
- self-awareness
- self-discipline
- an open mind and the ability to move beyond boundaries and experiment with different ideas
- communication skills
- analytical, critical and research skills
- the ability to cope-up with criticism and learn from it
- Stamina.

➤ **Further study**

If you want to specialize further, learn additional performance skills or do academic research into an aspect of your subject that interests you. Alternatively, you may take a vocational course, such as a diploma in arts administration or a teaching certificate, which will open alternative areas of employment.

Continuing your education while taking the first steps to becoming established that is the transition

from student to professional performer. It also means that the opportunity to take part in student performances and festivals is still open - many directors, actors and technicians have started their careers through this route. For more information on further study and to find a course that interests you, see Masters Degrees and search post graduate courses in performing arts.

Master of Performing Arts in Dance (Kathak) (NEP-23) Syllabus

MPA – I (First Year), Semester – I (First)

Programme: MPA – Dance (Kathak)

Part-B Theory Paper – I

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T101	Research Methodology & IPR संशोधन पद्धतीचे मुलतत्वे आणि बौद्धिक संपदा	4
युनिट – १	१) संशोधनाचा अर्थ व व्याख्या स्पष्ट करा २) संशोधन म्हणजे काय? संशोधन प्रक्रियेची वैशिष्ट्ये व संशोधनाची साधने स्पष्ट करा ३) संशोधन परिकल्पना म्हणजे काय? व त्याच्या प्रकाराबद्दल माहिती सांगा	१४
युनिट – २	१) संशोधन पद्धतीची सविस्तर माहिती २) संशोधनाची व्याप्ती आणि उद्दीष्टे ३) संशोधन करतांना माहिती संकलन, मापन आणि श्रेणीकरण	१४
युनिट – ३	१) संशोधनात येणा-या समस्या व संबंधीत साहित्याचा आढावा २) संशोधन विषयाची निवड ३) संशोधन आराखडा व शोध सारांश	१४
युनिट – ४	१) संशोधनात ग्रंथालय, इंटरनेट यांची उपयोगिता २) संशोधनात संगणकाची भूमिका	१४
युनिट – ५	बौद्धिक संपदा कायदा (आयपीआर)	१४
	अंतर्गत गुण – ३० गुण	
चर्चासत्र		१५
सत्रांत पेपर		१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण		५

Cos :

१. संशोधन कार्याचे महत्त्व समजेल.
२. संशोधनाच्या प्रक्रियेची मूलभूत माहिती मिळेल.
३. संशोधन कार्यात येणा-या अडचणी योग्य दिशेने हाताळता येतील.

MPA – I Semester – I Theory Paper – II

(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T102	DSC- I.I :- भारतीय शास्त्रीय नृत्य व साहित्य	4
युनिट – १	अ) भारतीय ललीत कलेमध्ये नटराज शिल्पाची प्राचीनता तसेच आध्यात्मिक, तात्वीक आणि पौराणिक दृष्टीकोनातून कलात्मक महत्त्व ब) नाट्यशास्त्रातील तांडव व लास्य नृत्याच्या आंगीक अभिनयाची संरचना, विविध प्रकार व संरचना सिद्धांत	१४
युनिट – २	अ) भारतीय नृत्यशास्त्राचा इतिहास (प्रागैतहासीक काळ, प्राचीन काळ, मध्य काळ आणि आधुनिक काळ) ब) भारतीय नृत्यशास्त्राचे तंत्र, संगीत, गुरु व साहित्य (कथक, ओडीसी, भरत नाट्यम, मणीपूरी, मोहीनीअट्टम, कुचीपुडी, कथकली, सत्रीय)	१४
युनिट – ३	शास्त्रीय नृत्यातील प्रस्तुतीकरणाच्या अनुषंगाने नाट्यशास्त्र, अभिनय दर्पण, संगीत रत्नाकर व भरतार्णव नृत्य व नाट्य शास्त्रीय ग्रंथाचा तुलनात्मक अभ्यास.	१४
युनिट – ४	विदर्भाचा सांस्कृतिक इतिहास - सांस्कृतिक पृष्ठभूमी, सांस्कृतिक विकासाचे टप्पे, प्रादेशिक कला व नृत्य आणि संगीत क्षेत्रात स्थानिक कलावंतांचे योगदान व परिचय (गुरुवर्य मुखादम, गुरुवर्य मदन पांडे गुरुवर्य नरसिंग बोडे, गुरुवर्य साधनाताई नाफडे व पंडीत मनोहर कविश्वर)	१४
युनिट – ५	विदर्भातील प्राचीन मंदीरावरील नृत्यशिल्पांचा अभ्यास - मार्कंडा मंदीर, ता. मुल, जि. चंद्रपूर, दैत्यसुदन मंदीर, लोणार, मधुसुदन मंदीर, लासूर, जि. अमरावती. अभिनय दर्पण व नाट्यशास्त्रानुसार हस्तमुद्रा, शिरोभेद व पादभेद यांचा अभ्यास.	१४
	अंतर्गत गुण – ३० गुण	
भारतीय शास्त्रीय नृत्यावर आधारीत अभ्यासपुस्तिका तयार करणे		१५
घटक चाचणी		१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण		५

Cos:

१. भारतीय ललीत कलेमधील नटराज शिल्पाची प्राचीनता मूर्तीच्या विविध अर्धभाग व छटांची चिकित्सा व अर्थघटन करतील.
२. भारतीय शास्त्रीय नृत्याचे प्रकार आणि विविध काळातील नृत्यांचा बदलता प्रवास, सादरीकरणाची पद्धती तसेच अभ्यासासोबत नृत्यांचे तंत्र, विविध हस्तमुद्रांचा अर्थघटन विद्यार्थी करतील.
३. नृत्य व नाट्यशास्त्रातील वाडःमयीन ग्रंथाचा तुलनात्मक अभ्यासातून व विविध टिकाकारांच्या व्याख्यातून तत्कालीन कला संस्कृतीच्या शैलीनुसार प्रात्यक्षिके करतील व आपली क्षमता तपास करतील.
४. भारतातील प्राचिन मंदीरावरील नृत्य शिल्पांचे अध्ययन नाट्यशास्त्राच्या भावमुद्रांचे विश्लेषण त्या भावमुद्रांचा आपल्या कलाकृतीतील सादरीकरणात समावेश करतील.
५. सांस्कृतिक पृष्ठभूमी, प्रादेशिक कला व कलावंतांच्या परिचयातून विदर्भाचा सांस्कृतिक इतिहास जाणतील.

MPA – I Semester – I Theory Paper – III

(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T103	DSC- II.I :- कथक नृत्याचे शास्त्र व तंत्र	4
युनिट – १	अ) कथक व नटवरी नृत्याचे ऐतिहासिक संदर्भ - उगम आणि विकास ब) कथक नृत्याच्या विविध घराण्यांचा अभ्यास - लखनऊ, जयपूर, बनारस, रायगड घराण्यांचे अध्ययन	१४
युनिट – २	कथक नृत्यातील विविध घराण्यांचा कलावंतांचा जीवन परिचय व कार्य बिन्दादिन महाराज, शंभू महाराज, कालका प्रसाद, अच्युत महाराज, लच्छू महाराज, सितारा देवी, सुंदरप्रसाद, नारायणप्रसाद, कुंदनलाल गांगाणी, कुमुदिनी लाखिया, राजा चक्रधर सिंह व बिरजू महाराज	१४
युनिट – ३	अ) कथक नृत्यातील उपयुक्त शब्दांलीची विस्तृत माहिती – ततकार, लग्गी, लडी, बोलबांट, लयबाट, रेला, पलटा, मुखडा, उठाण, तिहाई, चक्रदार पिमलु, हस्तक, भ्रमरी, कसक-मसक, थाट, निकास, इत्यादी ब) कथक नृत्यात श्लोक वंदना, थाट, उठाण, आमद, इत्यादी प्रस्तुती करण्याचे शास्त्रोक्त बैठक, महत्त्व व	१४

युनिट - ४	ताल - रुपक, धमार, झपताल, एकताल, छोटी सवारी यामध्ये श्लोक, उठाण, थाट, आमद, तोडे, तुकडे परण, चक्रदार परण, ततकार, तिहाई, कवित्त, तराणा किंवा त्रिवट लिपिबद्ध करणे	१४
युनिट - ५	अ) कथक नृत्याचा भाव पक्षामध्ये कवित्त, होरी, भजन व गतभाव ब) कृष्णजन्म, माखनचोरी, कालीया, मर्दन इ. कथांचे सादरीकरणाच्या अनुषंगाने लेखन (कथेतील नायक, नायिका, खलनायक या विविध पात्रांचा अभ्यास व त्यानुसार हस्त-मुद्रांचा प्रयोग) क) कथक नृत्यात वरील कथांच्या सादरीकरणाच्या विविध शैली	१४
अंतर्गत गुण - ३० गुण		
असाईनमेंट		१५
घटक चाचणी		१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण		५

Cos:

- कथक व नटवरी नृत्याचे ऐतिहासिक संदर्भ, उगम आणि विकासाची कथा सांगू शकतील.
- कथक नृत्यातील विविध घराण्यांच्या कलावंतांचा जीवन परिचय व घराण्यांचे नृत्यशैलींच गंभीर विश्लेषण करतील.
- ततकार, लम्गी, लडी, बोलबांट, लयबाट, रेला पलटा, मुखडा, उठाण, तिहाई, चक्रदार पिमलु, हस्तक, निकास इत्यादी
- कथक नृत्यात श्लोक वंदना, थाट, उठाण, आमद तसेच अभ्यासक्रमातील ताल - रुपक, धमार, झपताल, एकताल, छोटी सवारी इ. लिपिबद्ध करतील.
- कृष्णजन्म, माखनचोरी, कालिया मर्दन इत्यादी कथांचे सादरीकरणाच्या अनुषंगाने लेखन तसेच विविध पात्रांचा अभ्यास व त्यानुसार हस्त-मुद्रांचा प्रयोग करतील.

MPA – I Semester – I Theory Paper – IV
(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T104	DSC- III.I :- कथक नृत्याचे रंगमंचीय व्यवस्थापन	3
युनिट - १	नेपथ्य रचना - रंगभूषा १) रंगभूषा इतिहास व शैली २) नृत्य व नृत्य नाट्य रंगभूषेची आवश्यकता व महत्त्व स्पष्ट करा ३) रंगभूषाकाराचे कार्य ४) रंगभूषेचे प्रकार व महत्त्व - विविध प्रकारचे मेकअप, साधी रंगभूषा, रेषारूप रंगभूषा, प्लास्टीक रंगभूषा.	१४
युनिट - २	२) रंगमंच, रंगभूषेचे घटक, रंगभूषेचे साहित्य आणि त्याचा वापर ३) रंगभूषा आणि वेशभूषेचे भूमिकेशी तारतम्य, नृत्य-नाट्य कथानकाच्या अनुषंगाने रंगभूषा, वेशभूषा, नाट्यकथा विषय व भूमिकेच्या दृष्टीकोनातून अभ्यास	१४
युनिट - ३	१) रंगमंचाचे भाग व त्यांचे नृत्याभिनय व नृत्या नाट्याचे महत्त्व २) रंगमंचाचे घटक - मुख्य परदा, मागचा परदा, गगणिका, विंग, झालरी, चौकी, मोढे व पाय-या ३) रंगमंचाचे विविध प्रकार - प्रोसेनिअम थिएटर, न्युट्रल स्टेज, फिरता रंगमंच, सरकता रंगमंच, बॉक्स सेट, बुक सेट, मोबाईल सेट इत्यादी	१४
युनिट - ४	१) भारतीय शास्त्रीय संगीताचा इतिहास २) शास्त्रीय संगीताच्या शैली - उत्तर भारतीय व कर्नाटकी शैली ३) संगीत शब्दावली व व्याख्या व कथक नृत्यात त्यांचे प्रायोगिक महत्त्व - ध्वनी, नाद, स्वर, शुद्ध स्वर, विकृत किंवा कोमल स्वर, वर्जित स्वर, सप्तक, मेल, अलंकार व अलंकाराचे पलटे	१४
युनिट - ५	कथक नृत्याची साथसंगत करणा-या प्रसिद्ध तबला वादकांचे जीवन चरित्र १) पंडीत किशन महाराज २) पंडीत सांताप्रसाद ३) झाकीर हुसेन ४) पंडीत सुरेश तळवलकर	१४
अंतर्गत गुण - ३० गुण		
असाईनमेंट		१५
घटक चाचणी		१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण		५

Cos:

- रंगमंच तंत्रज्ञ कलावंताद्वारे दृश्यबंध, वेशभूषा, प्रकाश योजना आणि पार्श्वसंगीत क्षेत्रात वापरले जाणारे तंत्र विद्यार्थ्यांना शिकवून त्यांचे कौशल्य विकसित होईल.
- मेकअप टुल आणि मेकअप साहित्य विद्यार्थी ओळखतील आणि आवश्यकतेनुसार त्याचा उपयोग करू शकतील.
- चेह-याचे शरीरशास्त्र आणि सौंदर्य प्रसाधनांच्या रासायनिक घटकांचे मूलभूत ज्ञान विकसित करतील.
- विद्यार्थ्यांला मेकअप शब्दावली आणि त्या वस्तुंचा उपयोग समजेल.
- रंगमंच आणि चित्रपटासाठी आवश्यक मेकअप पद्धती आणि वस्तुंबद्दल माहिती होईल.

MPA – I Semester – I Theory Major Elective Paper – V
(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T105	DSE- I/MOOC (Elective) – Indian Classical Dance - Kathak	3
युनिट - १	भारतीय शास्त्रीय कथक नृत्याचा उद्गम, इतिहास आणि विकास	१४
युनिट - २	कथक नृत्याच्या शास्त्रीय शब्दांची माहिती	१४
युनिट - ३	अभिनय दर्पणानुसार हस्तमुद्रा	१४
युनिट - ४	जयपूर आणि लखनऊ घराण्यांचा अभ्यास	१४
युनिट - ५	त्रिताल व झपतालची माहिती व लिपिबद्ध क्रिया	१४
अंतर्गत गुण - ३० गुण		
असाईनमेंट		१५
घटक चाचणी		१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण		५

Cos :

- कथक नृत्याबद्दल विस्तृत माहिती प्राप्त करतील.
- कथक नृत्यातील विविध शास्त्रीय शब्दांचा अर्थ माहित करून घेतील.
- अभिनय दर्पणानुसार विविध हस्तमुद्रांचा अभ्यास अवगत करता येईल.
- कथक घराण्यांची माहिती व विविध तालांचे अध्ययन करता येईल.

MPA- I Semester – I Practical Paper – I
(Internal – 25 marks, External -25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P106	DSC-I.I :- रंगमंच सादरीकरण	2
युनिट – १	कथक नृत्यात ताल रूपक, धमार, झपताल, एकताल, छोटी सवारी यापैकी कोणत्याही तालात श्लोक, उठाण, थाट, आमद, तोडे, तुकडे, परण, चक्रदार परण, तिहाई, ततकार इत्यादी सादर करणे	२५
युनिट – २	कथक नृत्याच्या भाव पक्षामध्ये कवित्त, होरी, भजन, गत भाव – कृष्ण जन्म, माखनचोरी, कालीया मर्दन इत्यादी भाव प्रस्तुती	२५
	बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमातील तालांमध्ये नृत्य प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील दिलेल्या विषयांवर नृत्य प्रस्तुती	१०
मौखीकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमातील तालांमध्ये नृत्य प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील दिलेल्या विषयांवर नृत्य प्रस्तुती	१०
कार्यपुस्तिका/मौखीकी		५

MPA- I Semester – I Practical Paper – II
(Internal – 25 marks, External -25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P107	DSC-II.I :- कथक नृत्याचे क्रियात्मक शास्त्र व प्रयोग	2
युनिट – १	ताल धमार-१४ मात्रा, रुद्र ताल-११ मात्रा व मत्त ताल-१८ मात्रा यापैकी कोणत्याही एका तालावर नृत्य अंग प्रस्तुत करणे.	२५
युनिट – २	सरगम, तराणा, त्रिवट किंवा ठुमरी यावर भाव प्रस्तुत करणे.	२५
	बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमातील तालांमध्ये नृत्य प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील दिलेल्या विषयांवर नृत्य प्रस्तुती	१०
मौखीकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमातील तालांमध्ये नृत्य प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील दिलेल्या विषयांवर नृत्य प्रस्तुती	१०
कार्यपुस्तिका/मौखीकी		५

MPA- I Semester – I Practical Paper – III
(Internal – 25 marks, External -25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P108	DSC-III.I :- नायक व नायिकांचे प्रस्तुतीकरण	2
युनिट – १	अष्टनायिका व नायक यावर अभिनय प्रस्तुती (कोणत्याही २ नायिका व एक नायक)	२५
युनिट – २	शास्त्रीय गायनातील विविध शब्दांच्या व्याख्या व रंगमंच, रंगभूषा यातील विविध घटकांची माहिती	२५
	बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमातील तालांमध्ये नृत्य प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील दिलेल्या विषयांवर माहिती सादर करणे	१०
मौखीकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमातील तालांमध्ये नृत्य प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील दिलेल्या विषयांवर माहिती सादर करणे	१०
कार्यपुस्तिका/मौखीकी		५

MPA- I Semester – I Practical Paper – IV
(Internal – 25 marks, External -25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P109	DSE-I : Laboratory/MOOC Lab (Pre-Major Elective)	2
युनिट – १	कथक नृत्याचे प्रारंभीक हस्त व पद संचालन, भ्रमरी व ततकारचे प्रकार, ताल त्रितालमध्ये अभ्यास करणे. साधे तोडे, तुकडे, तिहाई व पढत सादर करणे.	२५
युनिट – २	गत पलटा, गत निकास, सिंधी गत, मटकी गत, घुंगट गत व इतर प्रकारचे गत निकास, त्रितालातील कवित्त व गत भाव इत्यादीचे सादरीकरण करण्याची क्षमता.	२५
	बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमानुसार नृत्य सादरीकरण	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमानुसार नृत्य सादरीकरण	१०
मौखीकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमानुसार नृत्य सादरीकरण	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमानुसार नृत्य सादरीकरण	१०
कार्यपुस्तिका/मौखीकी		५

MPA- I Semester – II
Theory Paper – I

(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T201	DSC – I.2 - भारतीय शास्त्री नृत्य व ललीत कला	4
युनिट – १	अ) भारतीय नाट्योत्पत्ती – परंपरागत मान्यता आणि नाट्यशास्त्रीय ग्रंथ ब) नाट्योत्पत्ती आणि आधुनिक विचारधारा	१४
युनिट – २	अ) भारतीय नृत्याची धार्मिक पृष्ठभूमी व परंपरा ब) संस्कृत साहित्य व शास्त्रीय नृत्यपरंपरा संबंध क) संस्कृत नाटककारांचा निवडक नाटकांचा शास्त्रीय नृत्याच्या दृष्टीकोनातून अभ्यास	१४
युनिट – ३	अ) लोककला परंपरेचा इतिहास ब) लोकसंस्कृती आणि लोकदैवत क) महाराष्ट्राची लोकसंस्कृती आणि लोककला ड) लोकप्रकार व ग्रामिण जीवन शैली	१४

युनिट - ४	अ) कला शब्दाचा इतिहास आणि व्याप्ती ब) कलेचे सौंदर्य शास्त्र - सौंदर्य शास्त्रीय पद्धती क) ललीत कला आणि सौंदर्य, ललीत कलेतील अमूर्त गुंफण-नृत्य संबंध ड) प्रतिरूप कला आणि खरी कला	१४
युनिट - ५	अ) ललीत कला आणि कथक नृत्य ब) नृत्य आणि योग, नृत्य, शिल्प आणि चित्र क) नृत्याभिनय, एकाग्रता, निरिक्षण आणि कल्पनाशक्ती ड) आधुनिक नृत्य परंपरा, रासलिला आणि कथक	१४

अंतर्गत गुण - ३० गुण

असाईनमेंट	१५
घटक चाचणी	१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण	५

COs:

१. भारतीय नाट्योत्पत्ती - परंपरागत मान्यता आणि नाट्यशास्त्रीय ग्रंथाची माहिती होईल.
२. संस्कृत साहित्य व शास्त्रीय नृत्यपरंपरा संबंध
३. लोककला परंपरेचा इतिहास महाराष्ट्रातील लोकनृत्य आणि नाट्य सादरीकरण
४. ललीत कलांची कथक नृत्यात उपयोगिता

MPA-I, Semester –II Theory Paper – II
(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T202	DSC- II.2 :- कथक नृत्य शैलीचे शास्त्र व तंत्र	4
युनिट - १	अ) कथक नृत्याचा उद्गम व विकास ब) कथक नृत्याचे नामकरण क) कथक या शब्दाची प्राचीनता, उत्पत्ती आणि अर्थ (लव, कुश, भाट, कथक)	१४
युनिट - २	अ) कथकचे भावसौंदर्य ब) कथक भाव प्रदर्शनाचे प्रकार - नयन भाव, बोल भाव, अर्थ भाव, समा भाव, नृत्य भाव, गत अर्थ क) कथक नृत्यातील भाव प्रदर्शन - लोकधर्मी आणि नाट्य शैलीच्या आधारावर कथक नृत्याचा अभ्यास	१४
युनिट - ३	अ) ताल-लिपीबद्ध - रुद्र ताल ११ मात्रा, रास ताल १३ मात्रा, छोटी सवारी - १५ मात्रा, शिखर ताल १७ मात्रा या तालांची माहिती- ताली, खाली, विभाग, मात्रा, हिंदुस्थानी पद्धतीने लिपीबद्ध करणे.	१४
युनिट - ४	अ) समकालीन नृत्यकार - प्रो. मो.श. कल्याणपूरकर, सुश्री दमयंती जोशी. सुश्री रोशन कुमारी, पद्मविभूषण गुर, दाधीच व विभा दाधीच	१४
युनिट - ५	अ) लोकनृत्य आणि कथक नृत्यातील तुलनात्मक अध्ययन ब) कथक नृत्य आणि इतर शास्त्रीय नृत्याचे तुलनात्मक अध्ययन	१४

अंतर्गत गुण - ३० गुण

असाईनमेंट	१५
घटक चाचणी	१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण	५

Cos:

१. कथक नृत्याची उत्पत्ती व अर्थ जाणून घेणे.
२. विविध भाव मुद्रांचा अभ्यास
३. वेगवेगळ्या तालात कथक नृत्याचे बोल घेण्याचे तंत्र अवगत करणे.
४. लोकनृत्य व शास्त्रीय नृत्य याचे तुलनात्मक अध्ययन

MPA-I, Semester –II Theory Paper – III
(Theory – 70 marks, Internal – 30 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T203	DSC- III.2 :- शास्त्रीय नृत्याचे आहार्य, संगीत व नेपथ्य	3
युनिट - १	रंगमंच भूगोल - रंगमंच घटक आणि विविध प्रकारचे दृश्यबंध (सेट), नृत्याभिनय क्षेत्र, रंगमंचाचे भाग व त्याचे नृत्याभिनय, भरतकालीन नाट्यगृह व आधुनिक नाट्यगृहांचा अभ्यास.	१४
युनिट - २	भारतीय शास्त्रीय नृत्य वेषभूषा प्रकार - निवडक लोकनृत्याची वेशभूषा व रंगभूषा, कथक नृत्य आणि इतर शास्त्रीय नृत्याचे तुलनात्मक अध्ययन	१४
युनिट - ३	सुगम संगीतातील काव्य व गान शैलीचा संक्षिप्त इतिहास - भजन, अभंग, भक्तीगीत, भावगीत, होरी, तुमरी	१४
युनिट - ४	उपरोक्त गान प्रकाराकरीता काही निवडक रागांचा अभ्यास - भिमपलास, काफी, भूपाली, यमन व बागेश्री	१४
युनिट - ५	वरील रागांचे आरोह, अवरोह, पकड, छोटा ख्याल इत्यादीचे ज्ञान व लिपीबद्ध क्रिया खालील तालांची माहिती व लिपीबद्ध क्रिया. धुमाळी, अध्या-त्रिताल, झुमरा आणि दिपचंदी.	१४

अंतर्गत गुण - ३० गुण

असाईनमेंट	१५
घटक चाचणी	१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण	५

Cos:

१. विविध गान प्रकाराचे काव्य व संगीत यांचा ऐतिहासिक ज्ञानवर्धन.
२. विविध काव्यातील शब्दरचना, काव्य सौंदर्य व वैशिष्ट्यांसह सादरीकरण
३. रसभाव- स्थायी भाव, विभाव, संचारीभावाचा नृत्याभिनयात व रचनेत उपयोगिता व रसनिष्पत्ती तंत्राचा वापर
४. कथक नृत्यात अभिनयाकरीता उपयुक्त गायन प्रकार - भजन, अभंग, भक्तीगीत, भावगीत, गझल, होरी, तुमरी नृत्य रचनेचे कौशल्य

Theory Major Elective Paper – IV

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – T204	DSE- II/MOOC :- भारतीय शास्त्रीय नृत्यांचा परिचय	3
युनिट - १	भारतीय शास्त्रीय नृत्याचे प्रकार व उत्पत्ती स्थान आणि ऐतिहासिक संदर्भ	१४
युनिट - २	तांडव व लास्य नृत्याची माहिती व प्रकार	१४
युनिट - ३	पारिभाषिक शब्दांचे अर्थ - सम, ताली, खाली, मात्रा, गतनिकास, गत भाव, ततकार, तोडा, तिहाई व कवित	१४
युनिट - ४	ताल- त्रिताल व झपताल यांचे विविध लयकारी लिपीबद्ध करणे. (इगुण, दुगुण, तिगुण व चौगुण)	१४
युनिट - ५	अभिनय दर्पणानुसार संयुक्त हस्तमुद्रा व असंयुक्त हस्तमुद्रांचा अभ्यास	१४

अंतर्गत गुण – ३० गुण

असाईनमेंट	१५
घटक चाचणी	१०
विद्यार्थ्यांच्या ७५% उपस्थितीबाबतचे गुण	५

Cos:

१. भारतातील अन्य शास्त्र नृत्यांचा परिचय व माहिती अवगत करणे.
२. शास्त्रीय नृत्यातील पारिभाषिक सजांचा अभ्यास होईल.
३. लिपीबद्ध क्रियांचे ज्ञान अवगत होईल.
४. विभिन्न हस्तमुद्रांचा अभ्यास होईल.

MPA – I Semester – II Practical Paper – I
(Internal – 25 marks, External – 25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P205	DSC-I.2 :- कथक नृत्याचे प्रस्तुती तंत्र	2
युनिट – १	रुद्र ताल-११ मात्रा, रास ताल – १३ मात्रा व वसंत ताल – ९ मात्रा या तालांपैकी कोणत्याही एका तालात सादरीकरण. (श्लोक, थाट, उठाण, आमद, तोडे, तुकडे, चक्रदार तोडा, परण, चक्रदार परण, कवित्त, ततकार, तिहाई)	२५
युनिट – २	विविध प्रसंगावर आधारीत गतभाव किंवा धीरोदत्त, धीरप्रशांत या नायकांवर अभिनय सादर करणे. बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	२५
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमानुसार नृतांग सादरीकरण	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमानुसार नृत्यांग सादरीकरण	१०
मौखिकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमानुसार नृतांग सादरीकरण	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमानुसार नृत्यांग सादरीकरण	१०
कार्यपुस्तिका/मौखिकी		५

MPA – I Semester – II Practical Paper – II
(Internal – 25 marks, External – 25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P206	DSC-II.2 :- कथक नृत्याचे भावपक्ष	2
युनिट – १	काव्यप्रकारावर किंवा श्लोक अथवा अन्य रचनेवर स्वरबद्ध व तालबद्ध रचनेवर नृत्य सादरीकरण करणे.	२५
युनिट – २	कोणत्याही दोन नायिकेवर अभिनय सादर करणे – १) कलहांतरीता २) विप्रलब्धा ३) प्रोषितपतिका ४) अभिसारिका बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	२५
सादरीकरण -१	स्वरबद्ध व तालबद्ध रचनेवर प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	नायिकेवर आधारीत अभिनय प्रस्तुती	१०
मौखिकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	स्वरबद्ध व तालबद्ध रचनेवर प्रस्तुती	१०
सादरीकरण -२	नायिकेवर आधारीत अभिनय प्रस्तुती	१०
कार्यपुस्तिका/मौखिकी		५

MPA – I Semester – II Practical Paper – III
(Internal – 25 marks, External – 25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P207	DSC-III.2 :- रंगमंच व संगीत	2
युनिट – १	नेपथ्य आणि प्रकाशयोजनेवर प्रोजेक्ट वही तयार करणे. नृत्य नाटीकांचा अभ्यास व रंगभूषाकार यांचे कार्य व संबंध	२५
युनिट – २	शास्त्रीय रागातील व्याख्या, रागांची निर्मिती, रागांच्या जाती यांची माहिती व अभ्यास पुढील सजांची व्याख्या – थाट, लक्षणगीत, स्थायी, अंतरा, लय, ठेका व आवर्तन इ. बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	२५
सादरीकरण -१	नेपथ्य, प्रकाशयोजना व रंगभूषेची माहिती सांगणे.	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील रांगाची माहिती व सादरीकरण.	१०
मौखिकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	नेपथ्य, प्रकाशयोजना व रंगभूषेची माहिती सांगणे.	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमातील रांगाची माहिती व सादरीकरण.	१०
कार्यपुस्तिका/मौखिकी		५

MPA – I Semester – II Pre-Major Elective Practical Paper – IV
(Internal – 25 marks, External – 25 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Credits Per week
MPADK – P208	DSE-II :- Laboratory/MOOC Lab (Elective) कथक नृत्य सादरीकरण	2
युनिट – १	ताल-झपताल व एक तालामध्ये नृतांग सादर करणे.	२५
युनिट – २	ताल- त्रितालमध्ये गतनिकास, गतभाव व होरी सादर करणे. बाह्य मुल्यांकन -२५ गुण	२५
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमानुसार नृतांग सादरीकरण	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमानुसार नृत्यांग सादरीकरण	१०
मौखिकी		५
	अंतर्गत मुल्यांकन -२५ गुण	
सादरीकरण -१	अभ्यासक्रमानुसार नृतांग सादरीकरण	१०
सादरीकरण -२	अभ्यासक्रमानुसार नृत्यांग सादरीकरण	१०
कार्यपुस्तिका/मौखिकी		५

संदर्भ सूची

अ.क्र. पुस्तकाचे नांव

१. अभिनय दर्पण
२. भरतमूनीचे नाट्यशास्त्र
३. कथक नृत्य शिक्षा भाग -१ व २
४. कथक नृत्य
५. कथक दर्पण
६. थक ज्ञानेश्वरी
७. कथक कौमुदी
८. नृत्य सौरभ
९. विदभातील प्राचीन मंदीरावरील नृत्य शिल्प
१०. भरत और भारतीय नाट्यकला
११. भारतीय रंगमंच
१२. हिंदुस्थानी संगीत पद्धती
१३. प्राचीन भारताचा सांस्कृतिक इतिहास

लेखकाचे नांव

- डॉ. पु.रु. दाधीच
- गोदावरी केतकर
- डॉ. पु.रु. दाधीच
- पं. लक्ष्मीनारायण गर्ग
- पं. तिरथराम आझाद
- पं. तिरथराम आझाद
- मंजिरी देव
- मंजिरी देव
- डॉ. मोहन बोडे
- डॉ. सुरेंद्रनाथ दिक्षीत, नरेंद्र प्रकाशन जैन, दिल्ली
- आद्य रंगाचार्य
- पं. विष्णू शर्मा
- पी.जी. जोशी